

Faktorer som påverkar barns utveckling i familjer med missbruk

Anders Tengström
Med.Dr, Leg psykolog

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Struktur

- **Vad beror missbruk i familjen på?**
- **Vilka riskfaktorer finns för missbruk hos barn och ungdomar**
- **Vad kan vi göra?**

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Missbruk i familjen

**Genetisk
sårbarhet**

**Antisocialt
beteende**

**Utsatthet
t r a u m a**

**S o c i a l -
utsatthet**

**Individuella
s ä r d r a g**

**Psykisk
sjukdom**

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Ett exempel...

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

**Låg begåvning i barndomen är
förknippad med ökad risk för
psykiatriska sjukdomar i
vuxen ålder – så som
schizofreni, depression och
ångest**

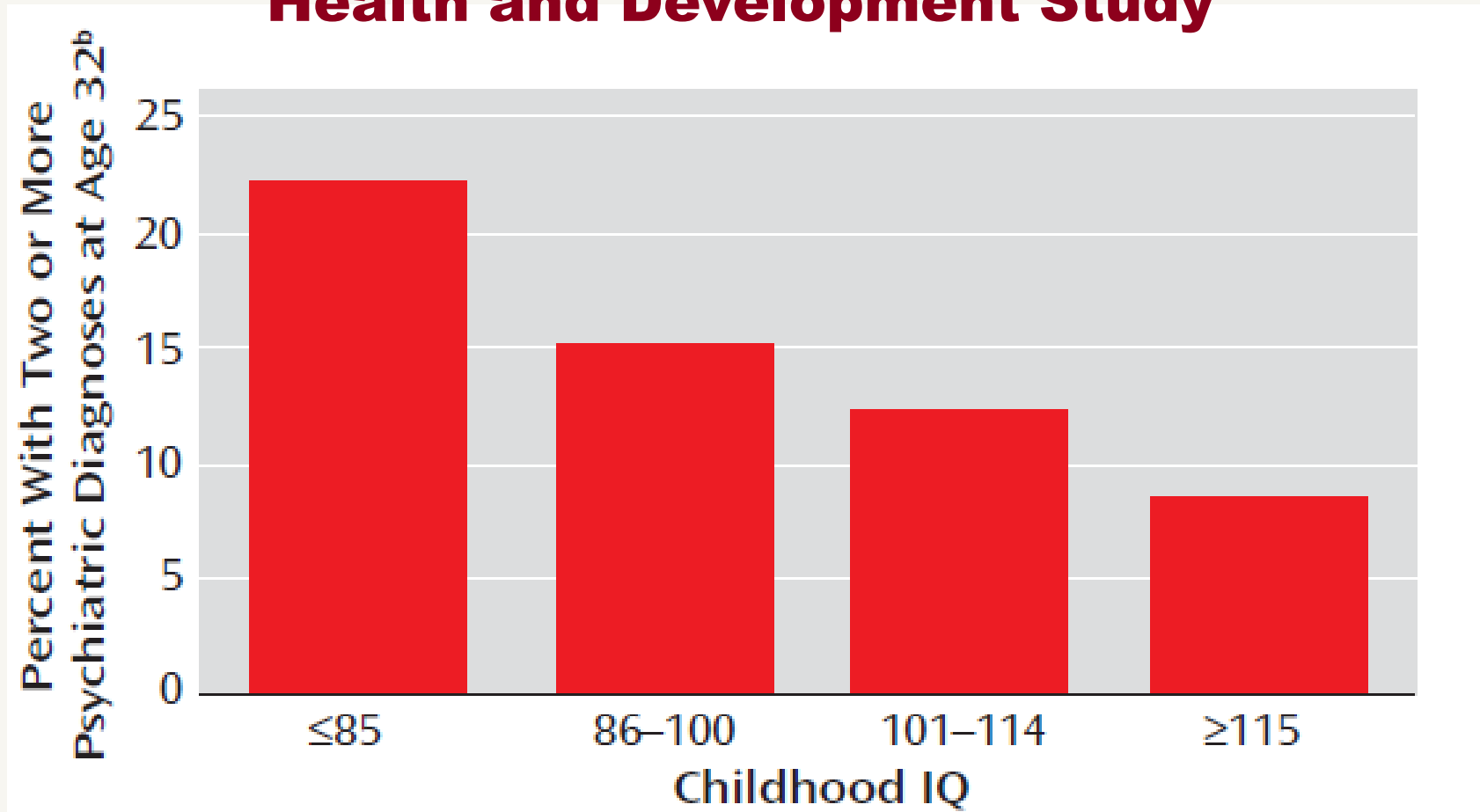
Batty et al. 2005; Koenen et al. 2009; Zammit et al. 2004

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Data från the Dunedin Multidisciplinary Health and Development Study

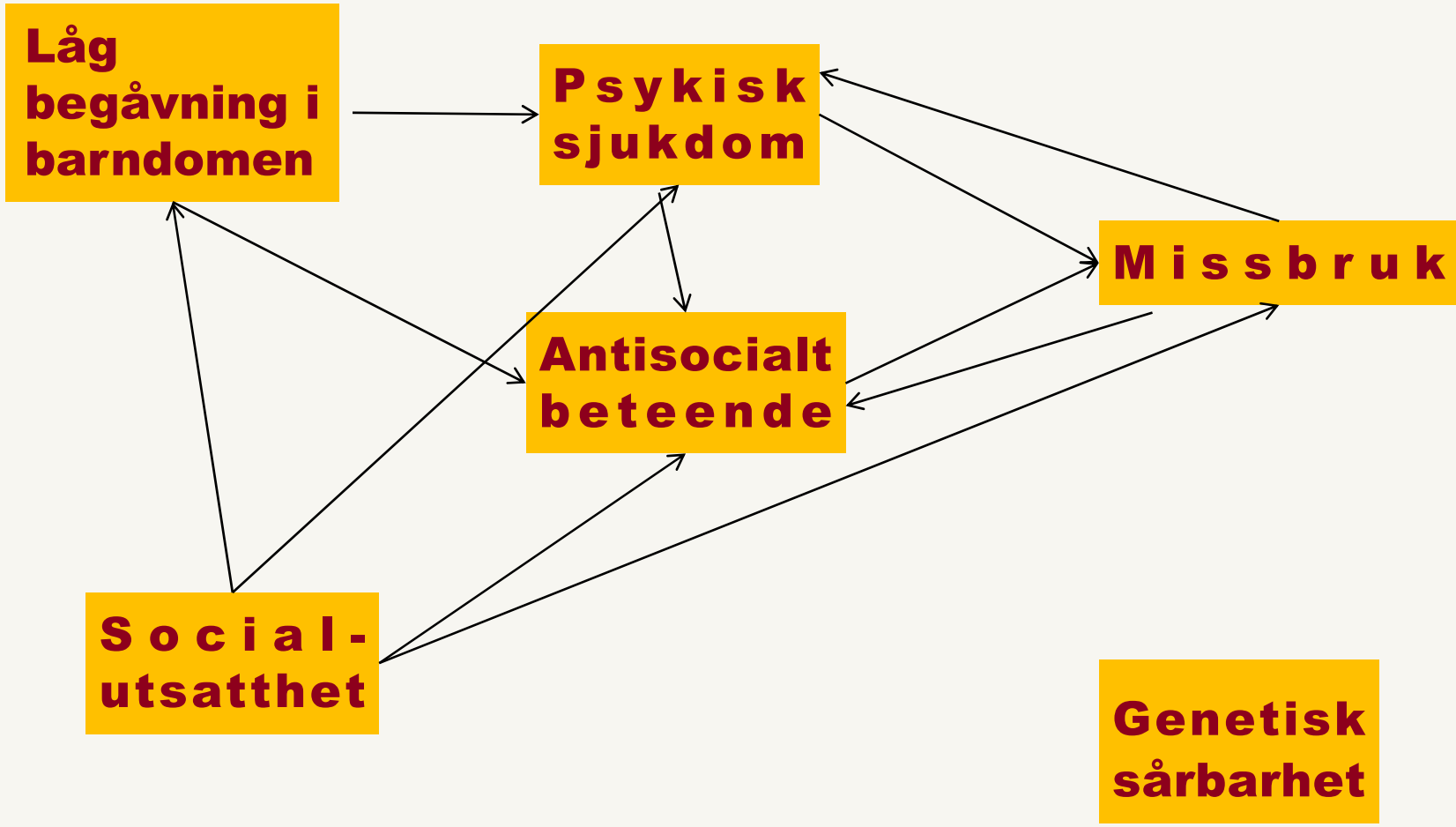

Koenen et al. 2009

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

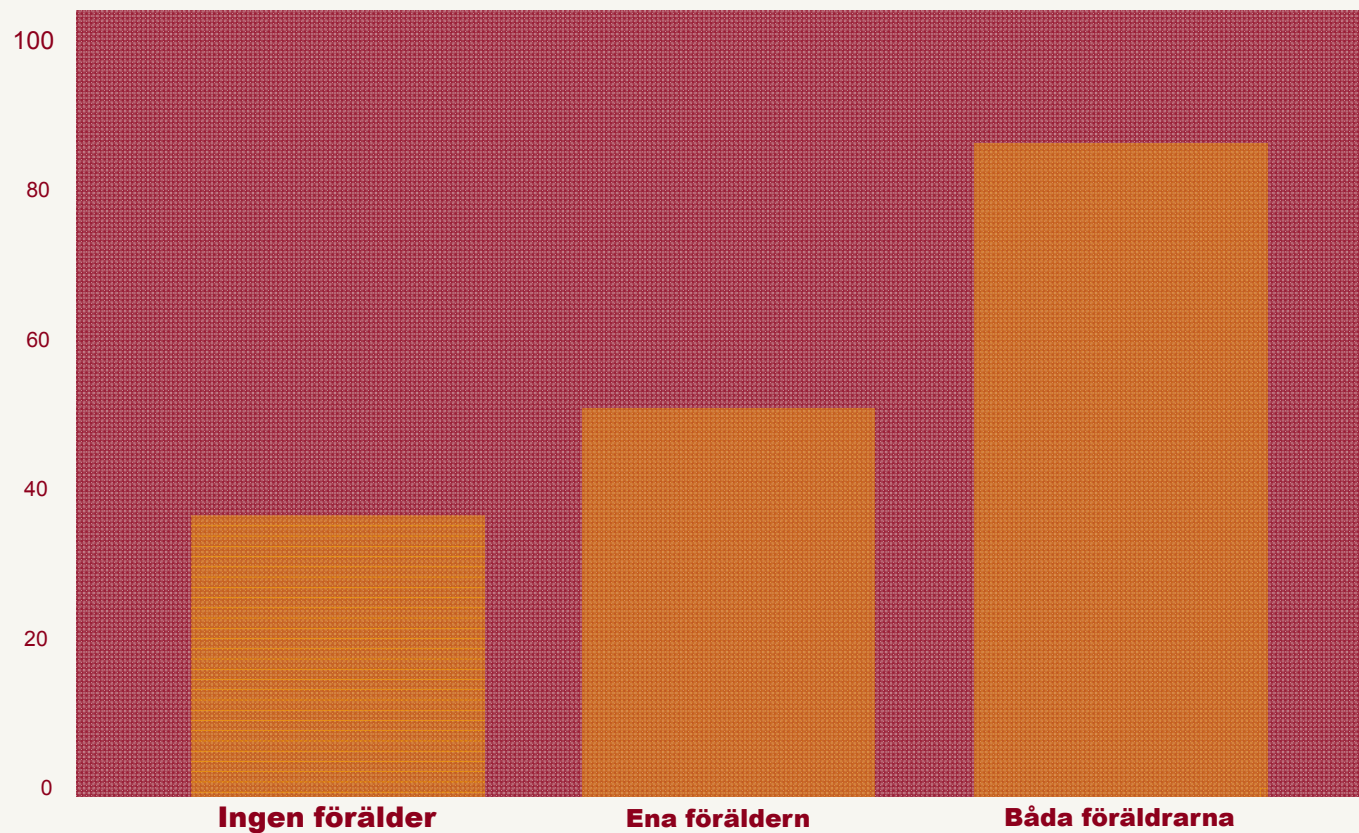

Slutsatser så långt...

- **Risikfaktorer hänger ihop i olika orsakskedjor där en förekommande riskfaktor ökar risken för att andra riskfaktorer ska uppträda som i sin tur ökar risken för andra riskfaktorer och också sannolikt styrkan i riskfaktorn**
- **Risikfaktorer för missbruk, psykisk ohälsa och antisocialt beteende är i praktiken de samma**
- **En tydlig skyddsfaktor är hög begåvning**
- **Konsekvenser av närvarande riskfaktorer för föräldraskapet: Föräldrar med ett antal riskfaktorer har generell dålig psykosocial funktion och har många gånger svårigheter att vara tillräckligt bra föräldrar och hålla i fostransprocesser över tid**

Ungdomar på MU

**ÖVERFÖRING AV MISSBRUK HOS FÖRÄLDER
TILL ALKOHOLMISSBRUK HOS BARNET**

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Viktig sanning...

Det är inte enskilda riskfaktorer som avgör huruvida man som ungdom utvecklar missbruk/psykisk ohälsa/antisocialt beteende utan antalet – det vill säga det är den samlade tyngden av alla svårigheter och risker som fäller avgörandet

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Vilka riskfaktorer finns för missbruk hos barn och ungdomar

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Före första användandet – psykiatriska problem bland barn

- De kliniskt mest relevanta barnkaraktäristika som predicerar missbruk hos ungdomar är barnpsykiatriska tillstånd**
- De viktigaste av dessa är – uppförandestörning, ADHD, egentlig depression och ångeststörningar**
- Barn till missbrukande föräldrar har en ökad risk att ha någon/flera av dessa diagnoser**
- Viktiga sociala faktorer som predicerar missbruk bland tonåringar är låg grad av föräldrars övervakande, inkonsistenta disciplinära påföljder, grövre vanvård**

Vid första användandet...

- Tidigt utvecklade flickor har en högre alkoholkonsumtion än normalt/sent utvecklade flickor – har en ökad risk att hamna i binge-drickande
- Barn i intakta familjer tycks vara något mindre involverade i alkoholkonsumtion jämfört med singel- eller styvföräldrar
- Ålder för första konsumtion är ingen bra markör för fortsatt utveckling
- Ålder för första ordentliga fylla samt återkommande drickande av stora kvantiteter samt sk. binge drickande är bättre markörer för risk för missbruksutveckling

Karolinska
Institutet

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Vad ska vi göra?

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Vi har ett grundläggande problem...

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Andel ungdomar som får hjälp med sina alkoholproblem

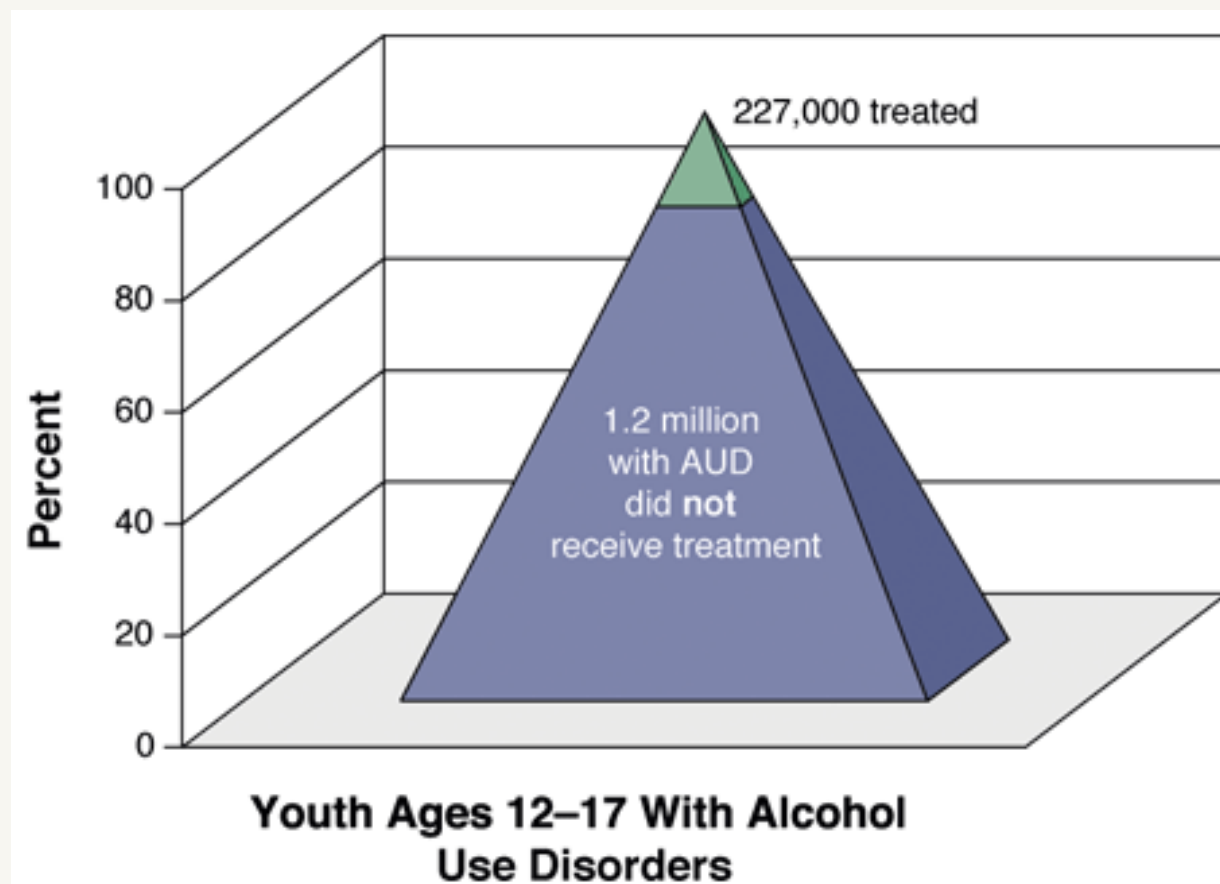
**Varför det är viktigt att inte bara fråga utan
också att fråga på rätt sätt...**

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Andel av ungdomar i befolkningen som angav att de hade alkoholproblem i relation till andelen som rapporterade att de fått behandling

Jämförelse mellan två olika sätt att mäta substansproblem bland ungdomar

Wilson et al., 2004

- **Barnklinik - 533 patienter 13-17 år intervjuades på två olika sätt angående deras substansanvändande**
- **ADI- Adolescent Diagnostic Interview**
- **Kliniska intryck efter intervju med ungdom**
- **ADI användes som "gold standard"**

Karolinska
Institutet

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Jämförelse mellan två olika sätt att mäta substansproblem hos ungdomar

- **Resultat: Av de över 100 patienter som ADI identifierade med ett problematiskt substansanvändande kunde bara 18 hittas utifrån de kliniska intervjuerna**
- **Av de 50 patienter som ADI klassificerade som missbrukspatienter fångade den kliniska intervjun in 10 av dessa**
- **Av de 36 patienter som ADI klassificerade med ett beroende återfanns 0 med hjälp av den kliniska intervjun**

Vad ska vi göra när vi vet?

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Den övergripande vårdprincipen är att försöka avlägsna eller i vart fall minska betydelsen av de riskfaktorer som bedöms bidra till felutveckling hos ungdomen...

...och detta ska ske så tidigt som möjligt – helst i barnåren

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

Vad ska vi göra?

- **Då föräldrarna i allra högsta grad genom sina riskfaktorer bidrar till risk för en felutveckling hos barnet/ungdomen – måste en majoritet av insatser läggas på familjen för att ta bort eller minska inflytandet från riskfaktorer som finns i familjen – gäller barn men också i viss utsträckning för ungdomar**
- **Det är av principiell vikt att dessa barn och ungdomar får hjälp att stärka sin självkänsla och få en självbild som ”normal”**
- **Ett sätt är att se till att dessa barn och ungdomar lyckas i skolan – se till att de utnyttjar sin begåvning maximalt**
- **Barngruppsverksamhet som riktas till dessa barn kan i högre utsträckning fokusera på att se till att lära barnen ”lyckas”**

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa

www.forumforskning.se

**Karolinska
Institutet**

FORUM
Forskningscentrum för psykosocial hälsa